

Ilmestyskirja 20

Ilm. 17:1-11

Olemme tässä Alusta alkaen -ohjelmassa selittämässä Ilmestyskirjaa. Viime kerralla pääsimme luvun 16 loppuun. Se oli maailmanlopun kuvaus. Babylon eli jumalanvastainen maailma sai tuomionsa, kun seitsemäs Jumalan vihan malja tyhjennettiin. Nyt jatkamme luvusta 17.

Yksi niistä seitsemästä enkelistä, joilla oli seitsemän maljaa, tuli luokseni ja sanoi: ”Tule, minä näytän sinulle, millainen tuomio annetaan sille suurelle portolle, joka asuu suurten vesien äärellä, sille, jonka kanssa maailman kuninkaat ovat irstailleet ja jonka iljettävästä viinistä maan asukkaat ovat juopuneet.”

Henki valtasi minut, ja enkeli vei minut autiomaahan.

Minä näin naisen, joka istui helakanpunaisen pedon selässä. Peto oli yltympäri täynnä siihen kirjoitettuja herjaavia nimiä, ja sillä oli seitsemän päätä ja kymmenen sarvea. Naisen puku hohti purppuraisena ja helakanpunaisena, hänen yllään kimalsivat kulta, jalokivet ja helmet, ja kädessään hän piti kultaista maljaa, joka oli täynnä hänen haureutensa iljetystä ja saastaa.

Hänen otsassaan oli nimi, jolla on salainen merkitys: ”Suuri Babylon, maailman porttojen ja iljetysten äiti.” Minä näin, että nainen oli juopunut pyhien verestä ja Jeesuksen todistajien verestä, ja hämmästyin suuresti hänet nähdessäni (Ilm. 17:1-7).

Ilmestyskirja palaa käsittelemään sitä, mikä aiemmin kuvattu Babylon eli ”suuri portto” on. Se selittää, miksi se saa niin ankaran tuomion, josta edellisessä luvussa puhuttiin.

Maailma irstailee Rooman kanssa

Ilmestyskirjan kreikankielisessä alkutekstissä sanotaan, että portto asuu *suurten vesien päällä*, ei niiden äärellä, niin kuin vuoden 1992 Kirkkoraamattu asian ilmaisee. Myöhemmin, jakeessa 15, sanotaan, että nuo ”suuret vedet”, joiden päällä portto asuu, tarkoittavat ”kansoja, joukkoja, maita ja kieliä”. Tästä selviää, että portolla tarkoitetaan Rooman imperiumia, joka oli valloittanut monia maita ja kansoja.

Maailman kuninkaat irstailivat Rooman kanssa. Tämä tarkoittaa sitä, että eri kansojen hallitsijoille oli hyötyä alistumisesta Rooman alaisuuteen. He perustivat kaupunkeihinsa temppeleitä Rooman keisarin palvontaa varten, sillä he pääsivät osallisiksi imperiumin mahdollistamasta vaurastumisesta ja heidät otettiin Rooman yläluokan jäseniksi.

Autiomaassa näkee olennaisen

Henki vei Johanneksen näyssä autiomaahan. Autiomaan on Raamatussa paikka, jossa profeetat ja muut Jumalan ihmiset saavat pelkistetyn kuvan siitä, mikä on olennainen totuus jumalasuhteesta, maailmasta ja ihmisestä. Johanneksellekin näytettiin autiomaassa pelkistetty ja olennainen kuva Rooman imperiumista.

Se näytettiin naisena, joka istui helakanpunaisen pedon selässä.

Näyssä on parodiaa. Tavallisesti Rooma kuvattiin siveänä ylhäisnaisena. Kädessä saattoi olla hieno viinimalja. Hänet saatettiin kuvata istumassa vaikkapa jalon pantterin selässä. Mutta tässä Rooma onkin huora, joka ratsastaa iljettävällä pedolla, kännissä. Huoran kädessä ei ole viinimaljaa, vaan kultainen malja täynnä viemäreiden saastaa, hänen omaa haureuttaan ja kristittyjen vainoa.

Rooma kuvattiin yleisesti seitsemällä kukkulalla sijaitsevana kaupunkina. Runoilija Ovidius esimerkiksi kirjoitti, että Rooma katsoo ”ympärikkään koko maailmaa seitsemältä kukkulaltaan”, jotka ovat ”imperiumin ja jumalten paikka”. Johanneksen saaman näyn mukaan nuo seitsemän kukkulaan olivat rikkauden palvonnan, korskeuden, väkivallan ja eksyttävien epäjumalien paikka.

Kymmenen sarvea tarkoittanevat Rooman kanssa liitossa olevien maiden kuninkaita.

Nimi Babylon viittaa siihen, että kyse ei ole vain Roomasta. Babylon on Raamatussa noitien ja tietäjien kaupunki, joka vei Jumalan kansan pakkosiirtolaisuuteen. Näin ollen nimitys ”porttojen äiti” viittaa epäsiiveellisuuden ja haureiden lisäksi hengelliseen haureuteen, Jumalasta luopumiseen. Sitähän Rooman imperiumi vaati, edellyttäessään alamaisiltaan keisarin kunnioittamista jumalana.

Se, että nainen oli juopunut pyhien verestä, kertoo Roomassa harjoitetusta kristittyjen vainosta. Niissä Vähä-Aasian seurakunnissa, jotka olivat Ilmestyskirjan vastaanottajia, vainoa ei laajemmalla ollut. Mutta parikymmentä vuotta aiemmin keisari Nero oli toteuttanut Rooman kaupungissa laajan ja hyvin julman kristittyjen vainon, jossa tuhansia oli tapettu uskonsa vuoksi.

Tällaisella parodioivalla kuvauksella Johannes pelkistää sen, mikä Rooman imperiumissa oli uskon kannalta olennaista.

Entä nykyisin?

Millainen olisi tulos, jos länsimaisen nyky-yhteiskunnan jumalanvastaiset piirteet pelkistettäisiin tällaiseen näkyyn?

Minulle tulee mieleen meidän hillitön tavarain ja ostamisen palvontamme. Koko talouden menestys perustuu jatkuvaan kulutuksen kasvuun. Ilmestyskirjan Johannes sanoisi, että koko länsimainen maailma palvoo petoa ostelemalla yhä hienompia tuotteita, joita emme oikeasti tarvitse.

Tämä tuli mieleeni, kun olin lomalla Israelissa. Sielläkin on valtavia ostoskeskuksia, samanlaisia kuin meillä. Ihmiset vaeltelevat niissä ostaen ja himoiten tavaroita, joita heillä jo on ennestään, mutta joihin he haluavat kyllästyä, jotta saisivat uusia. Kaikkea tätä mainostetaan kiiltävillä, itseään täynnä olevien ihmisten vähäpukuisilla kuvilla. Beduüniravintolassakin näytetään Music TV:n videoita, joiden ihmiskuva perustuu himoon ja arroganssiin.

Jumala on työnnetty syrjään. Jokainen ihminen on itse oma jumalansa, joka rakentaa itse itselleen oman hengellisyytensä. Muun muassa näillä tavoilla nykyajan kansat ovat ”juopuneet pedon iljettävästä viinistä.”

Vielä pedosta

Seuraavaksi enkeli paljasti Johannekselle vielä selkeämmin, että kyse on tosiaan Rooman imperiumista.

Enkeli sanoi minulle: ”Miksi ihmettelet? Minä paljastan sinulle naisen salaisuuden ja häntä kantavan pedon salaisuuden, tuon, jolla on seitsemän päätä ja kymmenen sarvea.

Peto, jonka näit, on ollut, mutta nyt sitä ei ole. Se tulee vielä nousemaan syvyydestä, mutta lopulta se joutuu tuhon omaksi. Ne maan asukkaat, joiden nimi ei maailman luomisesta alkaen ole ollut kirjoitettuna elämän kirjaan, hämmästyvät pedon nähdessään, sillä vaikka se on ollut ja mennyt, se on vielä tuleva.

Tässä tarvitaan ymmärrystä ja viisautta. Seitsemän päätä tarkoittaa seitsemää vuotta, joilla nainen istuu. Myös kuninkaita on seitsemän. Viisi näistä on jo poissa, kuudes on vallassa. Yksi ei ole vielä tullut, ja kun hän tulee, hänen on määrä hallita vain vähän aikaa. Peto itse – se, joka on ollut mutta jota ei enää ole – on kahdeksas kuningas ja samalla yksi noista seitsemästä. Se joutuu tuhon omaksi (Ilm. 17:8-11)

Enkeli kertoi pedosta, että se oli, nyt sitä ei ole, se tulee olemaan mutta joutuu tuhon omaksi.

Tässä häilyvyydessään peto on Jumalan vastakohta. Jumalasta Ilmestyskirjassa sanotaan: ”joka on, joka oli ja joka on tuleva” (1:4). Se on Ilmestyskirjan alkukieleen eli kreikkaan tehty käännös Vanhassa testamentissa ilmoitetusta Jumalan nimestä *Jahve*. Se tarkoittaa:

”Minä olen”. Jumala on kestävä olemassaolo, kaiken luoja ja perusta. Peto on häilyvä, kestämaton ja turvaksi kelpaamaton. Se tuhoaa ja lopulta se tuhotaan.

Silti peto pystyy hämmästyttämään maailman ihmiset kyvyllään palata valtaan. Se on sitkeä: ”Ne maan asukkaat, joiden nimi ei maailman luomisesta alkaen ole ollut kirjoitettuna elämän kirjaan, hämmästyvät pedon nähdessään, sillä vaikka se on ollut ja mennyt, se on vielä tuleva.”

Se, että kuninkaitakin on seitsemän, kertoo siitä, että Rooman imperiumi perustui keisareihin. Johanneksen aika oli enkelin mukaan kuudennen keisarin aikaa: ”Myös kuninkaita on seitsemän. Viisi näistä on jo poissa, kuudes on vallassa. Yksi ei ole vielä tullut, ja kun hän tulee, hänen on määrä hallita vain vähän aikaa.”

Keitä nämä seitsemän keisaria tarkoittavat? Sitä on hankala tietää, sillä ei ole selvää, pitäisikö laskeminen aloittaa Julius Caesarista, joka lopetti tasavallan vaiko hänen seuraajastaan Augustuksesta, joka vakiinnutti keisariuden. Laskutavasta riippuen kuudes vallassa oleva kuningas olisi Galba (68-69 jKr.) tai Vespasianus (69-79 jKr.). Vai pitäisikö seurata sitä Ilmestyskirjan ilmoitusta, että peto ilmestyi sen jälkeen, kun Messias oli otettu taivaaseen? Silloin ensimmäinen keisari olisi Caligula tai ehkä Nero.

Käyttämämme kommentaari kallistuu sille kannalle, että seitsemän on jälleen symbolinen luku, niin kuin Ilmestyskirjassa muuallakin. Se tarkoittaa tässä Rooman keisariutta kokonaisuudessaan. Se, että Johanneksen aikana vallassa oli kuudes seitsemästä, tahtoo sanoa, että elettiin roomalaisen pedon vallan loppuaikojä. Vielä se oli vallassa, mutta se ei kestäisi ikuisesti. Yksi keisari olisi vielä tulossa pedon selkään istumaan, mutta se hallitsisi ”vain vähän aikaa”. Enkeli ei kertonut, että miten vähän. Ilmestyksen kielessä ”vähän aikaa” voi tarkoittaa inhimillisesti katsoen kauankin.

”Peto itse – se, joka on ollut mutta jota ei enää ole – on kahdeksas kuningas ja samalla yksi noista seitsemästä. Se joutuu tuhon omaksi.” Tässä on enemmän tai vähemmän selvä viittaus keisari Neroon. Hän oli ollut hullu ja julma hallitsija, joka poltatti Rooman kaupungin ja järjesti sen jälkeen siellä laajan ja hyvin julman kristittyjen vainon. Hän teki sen jälkeen itsemurhan, mutta huhuttiin, että hän ei ollutkaan kuollut, vaan paennut itään, Parthian valtakuntaan ja palaisi sieltä terrorisoimaan Roomaa.

Luultavasti nuo huhut ovat ainesta sille, että Peto ”on ollut, enää sitä ei ole, mutta se on nouseva syvyydestä”. Näky ei kai kuitenkaan oleta, että Nero konkreettisesti palaisi. Tarkoitus on kai sanoa, että hänen hahmossaan kiteytyy se, mitä Rooman imperiumi oli: julma, väkivaltainen ja korskea epäjumalien palvelija ja kristittyjen vainoaja. Tuo meininki tulisi vielä palaamaan.

Enkelin Johannekselle antaman selityksen tarkoituksena oli siis sanoa, että hänen aikansa seurakunnat elivät rauhan aikaa kahden vainon välissä. Neron järjestämät vainot olivat ohi ja kirkko sai elää suhteellisen rauhassa. Joitain vainoamisia oli heidänkin aikanaan. (Ks. esim.

Ilm. 2:13, jossa kerrotaan, että Pergamonin seurakuntaan kuulunut Antipas oli surmattu Kristuksesta antamansa todistuksen tähden.) Osa seurakunnista sopeutui Rooman järjestykseen ja sen vaatimuksiin. Sen seurauksena niiden kristityillä meni taloudellisesti hyvin, kuten vaikka Laodikean seurakunnasta voidaan lukea (Ilm. 3:15-20).

Mutta kristittyjen ei pitänyt antaa pedon pettä itseään. Pedon tuolloinen valta ei ehkä ollut yhtä ilmeinen kuin Neron aikana mutta se oli olemukseltaan sama, väkivaltainen, korskea, haureellinen ja epäjumalia palvova. Se joutuisi tuhon omaksi ja saman kohtalon saisivat ne, jotka ovat seuranneet sen menoa.

Lopuksi on jälleen kysyttävä, että mikä Ilmestyskirjan sanoma on tämän ajan kirkolle.

Se on olennaisilta osiltaan sama kuin Johanneksen aikana. Me emme saa mukautua tämän maailman menoon. Vaikka nykyisin ainakaan Suomessa ei ole väkivaltaista vainoa, maailman meno on ytimeltään sama kuin tuolloin. Se hylkää todellisen Jumalan ja tyrkyttää ihmisille Kristuksen sijasta epäjumalien palvelusta. Kyse on aineellisesta ja hengellisestä heureudesta. Vaikka jumalanvastaisuus ei olisikaan väkivaltaista, niin silti pedon valta on todellisuutta. Se koettaa sitkeästi saada kirkkoa mukautumaan menoonsa ja luopumaan Kristuksesta ja hänen sanastaan.

Voipi olla niin, että jatkossa tällainen vain yltyy. Siihen on varauduttava. Mutta pelolle tai epätoivolle ei saa antaa sijaa. Kertoihan enkeli Johannekselle pedosta, että ”se joutuu tuhon omaksi”.